रामो विवादं करोति

After proving his strength by breaking Shiva's bow, Rama marries Sita, the princess of Mithila.

रामः सीता च

- ¹ विवाहो भविष्यति।
- ² विवादो भविष्यति मिथिलायाम्।
- ³ मिथिला महती सहरी नगरी।
- ⁴ विवाहो भविष्यति महत्यां सद्यां नगर्यां मिथिलायाम्।
- ⁵ विवाहो रामस्य सीतायाश्च भविष्यति।
- ⁶ बद्धवो तरा नार्यश्च वसित्र मिथिलायाम्।
- ⁷ सर्व एते नरा नार्यश्च दृष्टुम् इच्छति विवादम्।
- ⁸ सर्वे द्रष्टुम् इच्छित विवादं रामसीतयोः।
- 9 सीता रामशुच कौ?
- 10 सीता सहरी प्रिया राजपुत्री।
- ¹¹ सीता प्रत्री मिथिलाराजस्य जनकस्य।
- ¹² सीता प्रिया सर्वेषां नरनारीणां मिथिलायाः।
- ¹³ रामः सहरः प्रियो बलवान् राजप्रजः।
- ¹⁴ रामः प्रजो ऽयोधाराजस्य दशस्थस्य।

- ¹⁵ रामः प्रियः सर्वेषाम् अयोधाया तरतारीणाम्।
- ¹⁶ रामः सीताया विवादं करिष्यति।
- ¹⁷ कस्माद् रामः सीताया विवादं करिष्यति?
- ¹⁸ बनकः सीतां रामाय दावुम् इच्छति।
- ¹⁹ जनकः सीतां दातुम् इच्छति बलवते राजप्रवाय।

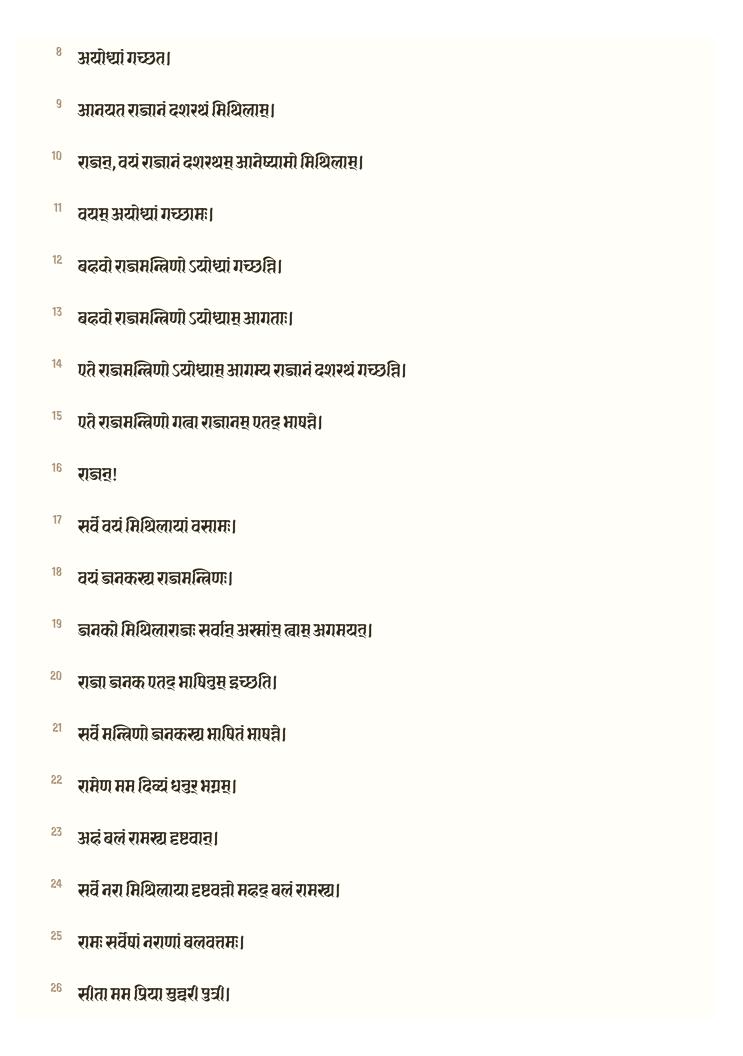
पूर्वम्

- वा जनकः कस्माट् इच्छति दावं सीतां रामाय?
- ² पूर्व जनक एतट् अश्रावयत्।
- ³ जनक एतर् अश्रावयत् सर्वेभ्यः।
- 4 ममधनः शिवस्य।
- ⁵ मम महादेवस्य शिवस्य धनुः।
- ⁶ अहं बलवते राजप्रजाय सीतां दावम् इच्छामि।
- े किन्तु कस्य बलम्?
- ⁸ कस्य बलम् आरोपयितुम् एतट् दिव्यं धजः?
- ⁹ बदवो राजातो मदद् धतुर आरोपयितुम् ऐच्छत्।
- ¹⁰ बदवो राजातो बलं दर्शयितुम् ऐच्छञ् जतकाय।
- ¹¹ सर्व एते राजातः सीताया विवादम् ऐच्छन् कर्नुम्।

- ¹² किन्तु त कशिद् राजा दिव्यं धतुर अशक्रोट् आरोपयितुम्।
- ¹³ किन्तु रामेण शिवस्य धनुर आरोपितम्।
- ¹⁴ रामेण महादेवस्य शिवस्य महद् धवर् आरोपितं भग्नं च!
- ¹⁵ रामः स्रवेत दिव्यं धतुर आरोपयद अभतक च।
- ¹⁶ रामो बलवतमः सर्वेषां राजपुत्राणाम्।
- ¹⁷ जनको रामस्य महद बलम् अपश्यत्।
- ¹⁸ जनक ऐच्छट् दातुं सीतां रामाय।
- ¹⁹ बनको रामस्य बलं हट्टा दातुम् ऐच्छत् प्रियां पुत्रीं रामाय।
- ²⁰ एतस्माट् विवाहो भविष्यति मिथिलायाम्।

अयोधा

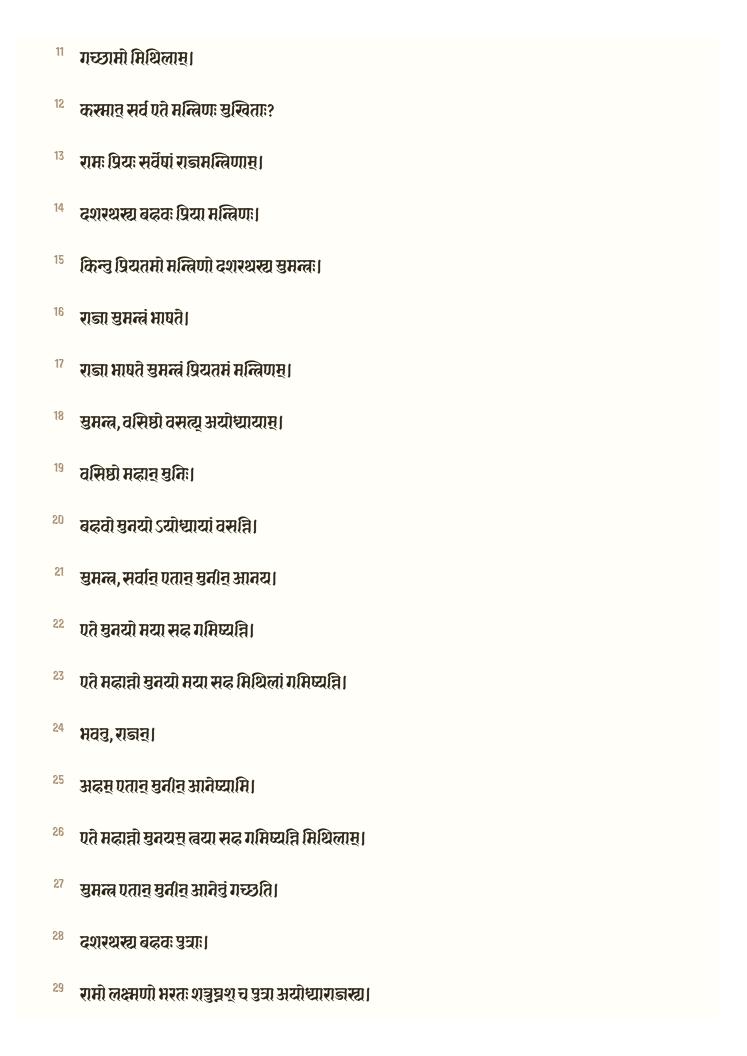
- ¹ राजा जनको महत् सुखं गतः।
- ² सीता रामस्य पत्नी भविष्यति।
- ³ सीता, जनकस्य प्रिया **स्टरी प्रची, पत्नी भविष्यति बलवतो रा**जप्रचस्य।
- 4 रामः पुत्रो दशस्यस्य।
- ⁵ मया दशस्थ आनेतव्यः।
- ⁶ मया राजा दशरथो मिथिलामु आनेतव्यः।
- ⁷ मित्तिणः!

- ²⁷ अहं सीतां दातुम् इच्छामि रामाय।
- ²⁸ सीता रामस्य पत्नी भविष्यति।
- ²⁹ रामश्च पतिर् भविष्यति सीतायाः।
- ³⁰ राजन्,आगच्छ मिथिलाम्।
- ³¹ त्वय्यु आगते, रामः सीतायाः पतिर् भविष्यति।
- 32 तय्यु आगते, विवादो भविष्यति।

दशरथः सुखितः

- ¹ राजा दशरथो महत् सुखं गच्छति।
- ² कस्माट् राजा सुरवी?
- ³ रामः पतिः सीताया भविष्यति।
- ⁴ दशरथश् च प्रियौ प्रत्रौ रामलक्ष्मणौ द्रक्यति।
- ⁵ दशरथः प्रियौ प्रत्रौ द्रस्यति मिथिलायाम्।
- ⁶ राजा सर्वान् राजमित्रणो जनकस्य भाषत्रे।
- ⁷ अहं मिथिलां गच्छामि।
- ⁸ सर्वे वयं मिथिलां गच्छामः।
- ⁹ सर्वे मिलणो दशरथस्य स्विता भवति।
- ¹⁰ भवतु, राज्ञन्।

रामलक्ष्मणौ मिथिलायाम्। 30 किन्तु भरतशत्रघाव अयोधायाम्। भरत! शत्रुघः! आगच्छतं मिथिलां मया सद। सर्वे वयं मिथिलां गच्छामः। सर्वे वयं मिथिलां गता रामं लक्ष्मणं च द्रक्ष्यामः। दशरथो भरतः शञ्जूष्रश्च गच्छिति मिथिलाम्। सर्वे च राजमित्रणो गच्छित मिथिलाम्। सर्वे च मुनयो ऽयोधाया गच्छित महतीं नगरीं दशरथेन सह। सर्वे विवादं द्रष्टुम् इच्छित।

रा मा य ण म्

दशरथो मिथिलाम् आगच्छति

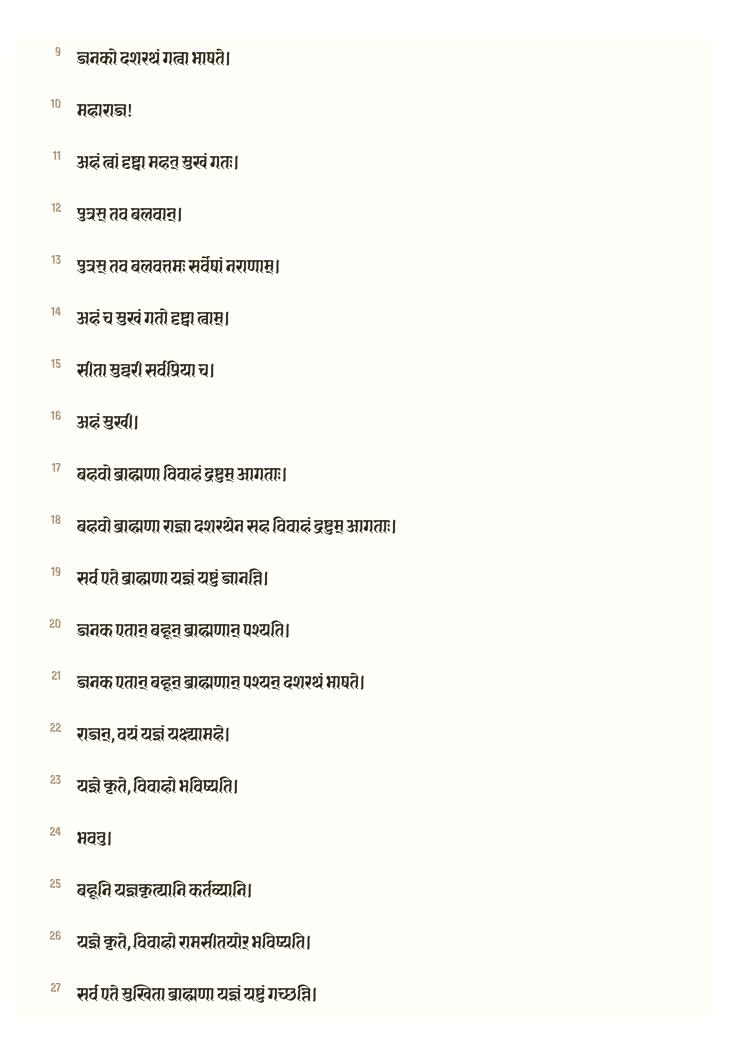
- ¹ विवादो रामसीतयोर् भविष्यति।
- ² किं किं कर्तव्यम्?
- ³ किं किं कर्तव्यं विवादाय?
- ⁴ बहूनि कृत्यानि कर्तव्यानि।
- ⁵ बहूति कुत्याति कर्तव्याति विवादाय।
- ⁶ यज्ञो यष्टव्यः।

बहूनि कृत्यानि कर्तव्यानि यज्ञाय। बहूति च यज्ञकृत्याति कर्तव्याति विवाहाय। एतस्माद् बद्धवो बाह्मणा मिथिलां गच्छित। सर्व एते बाह्मणा जातित कर्त्रं यज्ञकत्याति। वंशश्रावणं च विवादाय कर्तव्यम्। किं वंशश्रावणम्? कशिद् रामस्य वंशं सर्वेभ्यः शावयिष्यति। कश्चिच च वंशं सीतायाः शाविषयिति सर्वेभ्यः। सर्वेषु एतेषु कृत्येषु कृतेषु, रामः सीताया विवादं करिष्यति। दशरथो ऽयोधाराजो मिथिलाम् आगतः। दशरथो मिथिलाम् आगतो बहुभिर् मृतिभिः सह। जनकेत दशरथ आतीतो मिथिलां द्रष्टुं विवादम्। दशरथः सरवी। दशरथो मिथिलाम् आगम्य प्रियौ प्रजौ रामलक्ष्मणौ द्रक्यति। दशस्थ आगस्य महतीं नगरीं दृक्ष्यति विवाहं प्रियतमस्य प्रवस्य रामस्य। के दशरथेन सद मिथिलाम आगताः? बद्धवो मुनयो राज्ञा सद नगरीम आगताः। वसिष्ठश्च मिथिलाम् आगतो राज्ञा सद। विसष्ठो मदाम्रितः।

- ²⁶ सर्व एते छतयो यज्ञकृत्याति कर्नुम् आगताः।
- 27 भरतः शञ्चघ्रश्च राज्ञा सद मिथिलाम् आगतौ।
- ²⁸ भरतशञ्जुष्ट्रौ बलवत्तौ राजपुत्रौ।
- ²⁹ एतौ प्रजी दशस्थस्य।
- ³⁰ एतौ रामस्य भातरौ।
- ³¹ लक्ष्मणश्च भाता भरतस्य शञ्चमस्य च।
- 32 किन्तु लक्ष्मणो न राज्ञा सह मिथिलाम् आगच्छत्।
- ³³ लक्ष्मण आगच्छन् मिथिलां रामेण सद।

जनको दशरथं गच्छति

- ¹ दशस्थो नगरीम् आगतः।
- ² बद्रवो मिल्लिणो जनकं गच्छित।
- ³ दशरथे नगरीम् आगते, बद्धवो मिल्लिणो राजानं जनकं गच्छित।
- 4 थुणु, राजन्।
- ⁵ राजा दशरथो तगरीम् आगतः।
- ⁶ वयं राजातम् आतीतवत्तो तगरीम्।
- ⁷ राजन्, तया दशरथो द्रष्टव्यः।
- ⁸ राजा जनको महत् सुखं गता दशरथं दुष्टं गच्छति।

- 28 एतेर् बाह्मणैः कर्तव्याति बहूति यज्ञकृत्याति।
- ²⁹ किन्तु सर्व एते बाह्मणा जानित कर्तुम् एतानि यज्ञकृत्यानि।
- ³⁰ जनको राजानं दशरथं भाषिता गच्छति।

कुशध्वाः

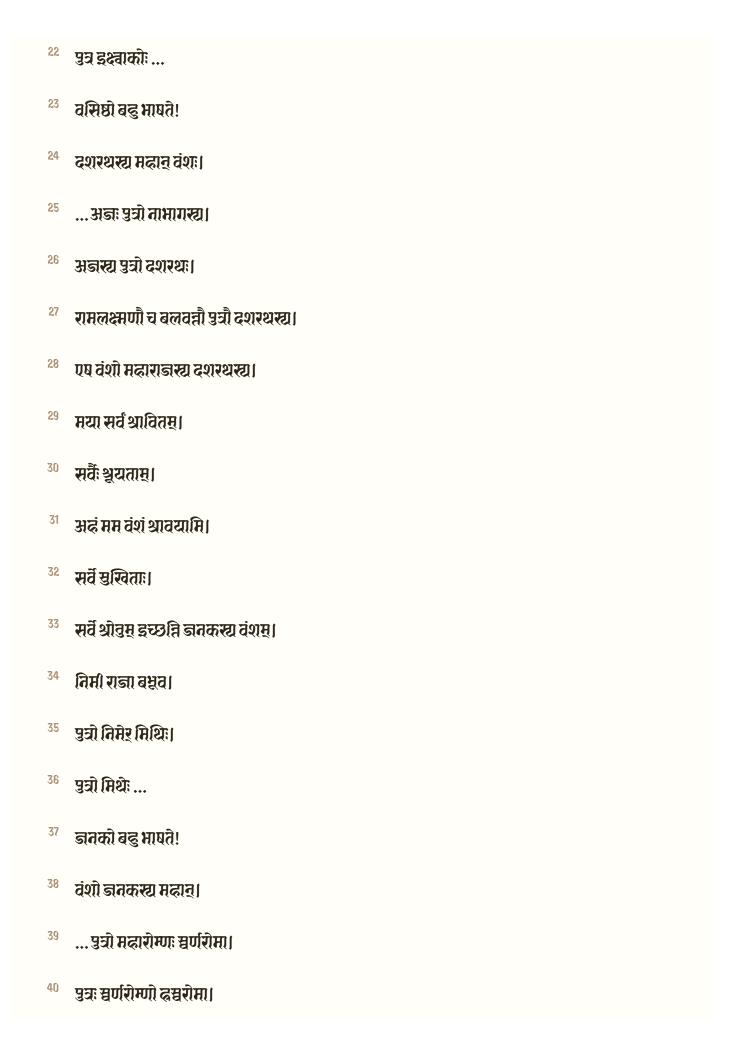
- ¹ जनको दशरथं हन्ना शतानहं द्रष्टुम् इच्छति।
- ² शतानद्यो वसति मिथिलायाम्।
- ³ शतातद्यो बाह्मणः।
- 4 शतानद्यो जनकस्य प्रियो बाह्मणः।
- ⁵ शतानहो राजानं पश्यन् भाषते।
- ⁶ राजन्, अहं तुभ्यं किं करोमि?
- ⁷ अहं कुशधनं द्रष्टुम् इच्छामि।
- ⁸ आतय कुशधनं मिथिलाम्।
- ⁹ कुशधनो निकस्य प्रियो भाता।
- ¹⁰ किन्तु कुशधनो न मिथिलायां वसति।
- ¹¹ कुशधनो वसति सांकाश्यायाम्।
- 12 सांकाश्या महती नगरी।
- ¹³ शतानद्देन कुशधनो मिथिलाम् आनेतव्यः।

- ¹⁴ अहं गच्छामि, राजन्।
- ¹⁵ अहं तव प्रियं भातरम् आतेष्यामि।
- ¹⁶ शतानद्यः सांकाश्यां महतीं नगरीं गच्छति।
- ¹⁷ शतानद्यो बहुभी राजमित्तिभिः सद गच्छति।
- ¹⁸ शतानद्यो गच्छत्य आनेतुं कुशध्रज्ञं मिथिलाम्।
- ¹⁹ शतानद्यो गता सांकाश्याम् आगच्छति मिथिलां जनकभात्रा सद्द।
- ²⁰ जनकश्च हङ्घा प्रियं भातरं सुखं गच्छति।
- ²¹ कुशधन आगते, नतकः प्रियं मन्तिणं सदामनं भाषते।
- ²² सदामन, मया बहूनि यज्ञकृत्यानि कर्तव्यानि।
- ²³ मया दशरथेन च बहूनि यज्ञकृत्यानि कर्तव्यानि।
- ²⁴ अदम् अयोधाराजं दशरथं द्रष्टम् इच्छामि।
- ²⁵ दशरथं मह्मम् आतय, सदामत।
- ²⁶ अहं दशरथम् आतेष्याप्ति, राजन्।
- 27 युदामतो गच्छत्य् आतेतुं राजातं दशरथम्।

वंशश्चावणम्

- ¹ दशस्थ आगच्छति वसिष्ठेत बहुभिश् च म्रिनिः सह।
- ² दशरथो यज्ञकृत्यानि कर्तुम् आगच्छति।

3	दशस्थेत बहूति यज्ञकृत्याति कर्तव्याति।
4	दशस्थो विसिष्ठं दर्शयन् राज्ञे जनकाय भाषते।
5	एष वसिष्ठः।
6	विसष्ठो महान् मृतिः।
7	सर्वे जानित मदत्वं वसिष्ठस्य।
8	म्रुते, त्वया भाष्यताम्।
9	विसष्ठेत किं कर्तव्यम्?
10	विसिष्ठेत वंशो दशरथस्य श्रावियतव्यः।
11	सर्वे ग्रस्विताः।
12	सर्वे थोतुम् इच्छिति वंशं दशरथस्य।
13	विसिष्ठो राज्ञो दशरथस्य वंशं थावयित।
14	सर्वैः श्रूयताम्।
15	अहं दशरथस्य वंशं थावयामि।
16	ब्रह्मा महान् देवः।
17	पुत्रो ब्रह्मणो मरीचिः।
18	पुज्रो मर्राचेः कश्यपः।
19	पुत्रः कश्यपस्य विवस्रान्।
20	पुत्रो विवस्रतो मुद्यः।
21	पुत्रो मतोर् इक्ष्वाकुः।

- ⁴¹ अहं च कुशध्रज्ञश्च द्वस्रोम्णः प्रत्रौ।
 - ⁴² अहं मिथिलाराजा।
 - 43 सीता मम प्रत्री।
 - 44 अर्मिला च मम पुत्री।
 - ⁴⁵ अहं सीतां रामाय ददामि।
- ⁴⁶ अहम् ऊर्मिलां ददामि लक्ष्मणाय।

माण्डवी श्वतकीर्तिश्च

- ¹ जनकेत वंशः श्रावितः।
- ² जनकेन सर्वेभ्यो वंशः श्रावितः।
- ³ किन्तु विश्वामित्रो भाषितुम् इच्छति।
- 4 महान् छितर् विश्वामित्रः प्रियः सर्वेषाम् एतेषां राज्ञां छतीतां च।
- ⁵ विश्वामित्रो जनकं भाषते।
- ⁶ राजन्, तव वंशो महान्।
- ⁷ महांश्च वंशो दशरथस्य।
- ⁸ को वंशो महत्तरो दशरथवंशात्?
- ⁹ कश्च वंशो महत्तरस् तव वंशात्?
- 10 तकशिद् वंशो महत्तरः।

श्रुयताम्। राजन्, भरतशत्रुष्ट्रौ मिथिलाम् आगतौ। एतौ रामस्य भातरौ। एती सुद्दरी बलवती राजपुत्री। राजन्, माण्डवी श्रुतकीर्तिश्च च प्रज्यौ कुशधनस्य। माण्डवी श्रुतकीर्तिश्च च प्रज्यौ तव प्रियस्य भारः। माण्डवी भरतस्य पत्नी भवेत्। श्वतकीर्तिश्च पति। शत्रुघ्नस्य भवेत्। जनको विश्वामित्रस्य भाषितं श्वतवान्। जनकः श्रुता भाषितं महामुनेर् महत् मुखं गच्छति। 20 जनकः स्रखं गता भाषते। भवतु, मुते! भरतो माण्डच्या विवाहं करिष्यति। शञ्जूष्य च विवादं करिष्यति श्रुतकीर्त्याः। सर्वे प्रजा दशरथस्य विवाहं करिष्यति मिथिलायाम्। 26 सर्वे भाषितवतः। सर्वं श्रावितम्। सर्व एते राजानो मनयश्च मुखिताः।

विवादः

- ¹ सर्वाणि यज्ञकृत्यानि कृतानि।
- ² सर्वे राजपुत्राः कुर्वित विवादम्।
- ³ सर्वेषु यज्ञकृत्येषु कृतेषु, सर्वे राजपुत्राः कुर्विति विवादम्।
- ⁴ बद्धवो राजातो मुतयो मिलणश् च पश्यित विवादम्।
- ⁵ सर्वे राज्ञ मितितालेणो विवादं पश्यतो मदत् स्खं गच्छति।
- ⁶ जनको रामं भाषते।
- ⁷ राम, सीता मम प्रिया प्रत्री।
- ⁸ अहं तुभ्यं सीतां ददामि।
- ⁹ जनको ददाति सीतां रामाय।
- ¹⁰ जनकः सीतां रामाय दत्ता लक्ष्मणं भाषते।
- 11 आगच्छ, लक्ष्मण।
- ¹² अर्मिला मम प्रिया प्रत्री।
- ¹³ अहं तुभ्यम् ऊर्मिलां ददािम।
- ¹⁴ जनको ददात्यु ऊर्मिलां लक्ष्मणाय।
- ¹⁵ जनक ऊर्मिलां दत्ता लक्ष्मणाय भाषते भरतशत्रुद्यौ।
- ¹⁶ आगच्छ, भरत।

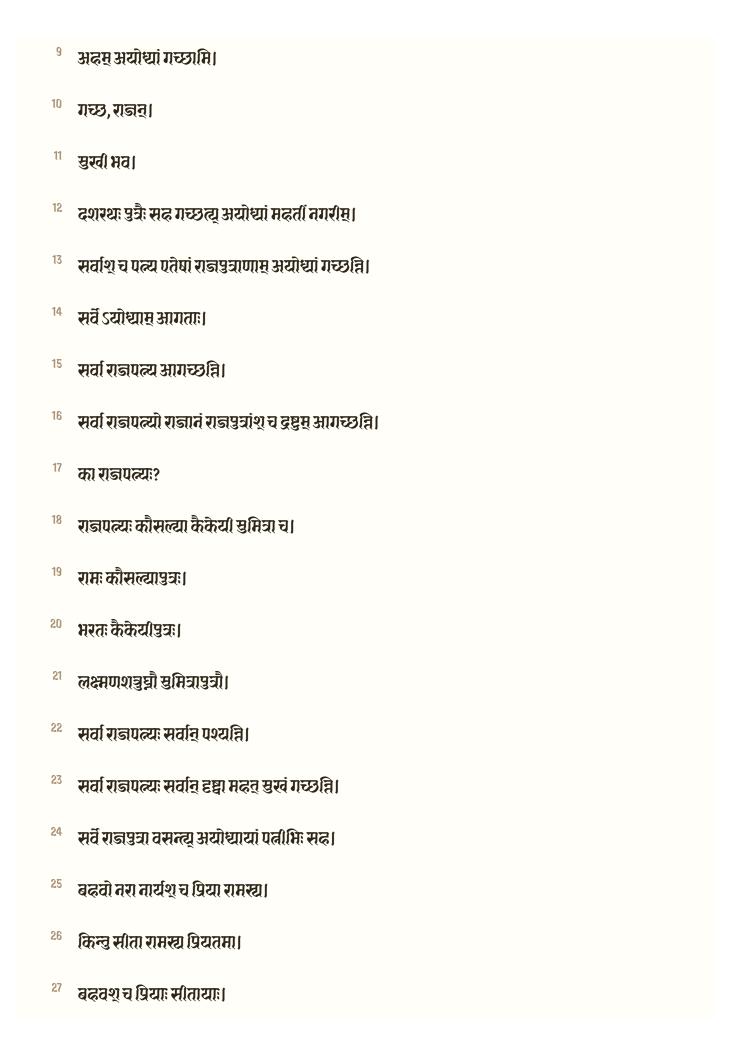
- ¹⁷ आगच्छ,शत्रुघ्।
- ¹⁸ सर्वे राजपुत्रा राजपुत्र्यश्च कुर्विति विवादम्।
- 19 रामः सीतायाः पतिर भवति।
- ²⁰ लक्ष्मणः पतिर् ऊर्मिलाया भवति।
- ²¹ भरतो भवति माण्डच्याः पतिः।
- 22 शत्रुघृश्च भवति पतिः श्रुतकीर्त्याः।
- 23 दशस्थो जनकश्च विवाहं पश्यती महत् सुखं गच्छतः।

रामो विवाइं करोति

After proving his strength by breaking Shiva's bow, Rama marries Sita, the princess of Mithila.

सर्वे गच्छित

- ¹ विवादः कृतः।
- ² विवादे कृते, विश्वामिजो महान् मुनिर् भाषते दशरथं जनकं च।
- ³ विवादः कृतः।
- ⁴ अहं गच्छामि, राजाती।
- ⁵ सुरवी भवतम्।
- ⁶ विश्वामित्रोगच्छति।
- ⁷ विश्वामित्रे गते, दशरथो जनकं भाषते।
- ⁸ जनक, मया गत्रव्यम्।

- 28 किन्तु रामः प्रियतमः सीतायाः।
- ²⁹ रामः सीता च स्रखं वसतो ऽयोधायाम्।
- ³⁰ रामस्य प्रीतः।
- ³¹ सीतायाश्च प्रीता।
- ³² रामः सीता च महत्या प्रीत्या वसतो महत्यां नगर्याम्।